

ФЕДОТОВ Д. В.аспірант кафедри публічного
управління та адміністрування
(Національна академія внутрішніх
справ)

УДК 351.741(477)

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.2.89>**СУБ'ЄКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ
В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Актуальність статті полягає в тому, що дія адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в діяльності Національної поліції України реалізується у спосіб втілення в життя повноважень, прав і обов'язків окремих суб'єктів, що прямо відносяться до кола відповідної компетенції. Так, питання аналізу кола суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України, а також окреслення змісту їх компетенції на нашу думку, безпосередньо відноситься до об'єкта та предмета цього дослідження й у свою чергу, потребує суттєвого та змістовного аналізу. Крім цього, слід урахувати, що поняття суб'єкта забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України пропорційно пов'язано з тим, що він безпосередньо може здійснювати та які функції на нього покладаються, в контексті приведення в дію указанного адміністративно-правового механізму, щодо застосування інформаційно-безпекових стандартів у діяльності Національної поліції України, як у внутрішньо-службовій діяльності так і під час взаємодії з інститутами громадянського суспільства. Автор обґрунтовує, що вищі органи державної влади України до кола яких відносяться Верховна Рада України, як єдиний законодавчий орган державної влади Кабінет Міністрів України, як вищий орган виконавчої влади в Україні, а також інститут Президента України та вертикаль судової влади безпосередньо впливають на формування та реалізацію державної політики у сфері забезпечення безпеки інформації у всіх без виключення органа державної влади та поширюється і правовий вплив на всі соціально-правові відносини у суспільстві. Також, кожен окремо взятий центральний орган виконавчої влади, що входить до структури Кабінету Міністрів, що координуються ним через певне Міністерство чи конкретного міністра, має своє виключне коло компетенції, проте всі вони синергетично впливають на адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки держави загалом та Національної поліції зокрема, як одного із основних і найбільших органів правопорядку в суспільстві. При цьому, підкреслюється, що враховуючи чисельність Національної поліції України (котра переважає 100 000 осіб), коло структурних підрозділів до кола компетенції яких віднесено забезпечення реалізації відомчої політики інформаційної безпеки в Національній поліції України є досить широким та відноситься до компетенції підрозділів кіберполіції, організаційно-аналітичної роботи та контролю, документального забезпечення, а також режимно-секретних підрозділів.

Ключові слова: інформація, інформаційна безпека, діяльність поліції, правоохоронна діяльність, захист персональних даних.

Fedotov D. V. Subjects of ensuring information security in the National Police of Ukraine

The relevance of the article lies in the fact that the action of the administrative-legal mechanism for ensuring information security in the activities of the National Police of Ukraine is implemented in the way of implementing the powers, rights and duties of individual subjects, which are directly related to the sphere of relevant competence. Thus, the question of analyzing the circle of subjects of information security in the National Police of Ukraine, as well as delineating the content of their competence, in our opinion, directly relates to the object and subject of this research and, in turn, requires a significant and meaningful analysis. In addition, it should be taken into account that the concept of an information security subject in the National Police of Ukraine is proportionally related to what it can directly perform and what functions are entrusted to it, in the context of the implementation of the specified administrative and legal mechanism, regarding the application information and security standards in the activities of the National Police of Ukraine, both in internal service activities and during interaction with civil society institutions. The author substantiates that the supreme bodies of state power of Ukraine, which include the Verkhovna Rada of Ukraine, as the only legislative body of state power, the Cabinet of Ministers of Ukraine, as the highest body of executive power in Ukraine, as well as the institution of the President of Ukraine and the vertical of the judiciary, directly influence the formation and implementation of the state policy in the field of ensuring information security in all public authorities without exception, and the legal influence extends to all social and legal relations in society. Also, each individual central executive body that is part of the structure of the Cabinet of Ministers, coordinated by it through a certain Ministry or a specific minister, has its own exclusive range of competence, but all of them synergistically affect the administrative and legal mechanism for ensuring the information security of the state in general and the National Police in particular, as one of the main and largest law enforcement agencies in society. At the same time, it is emphasized that given the number of the National Police of Ukraine (which exceeds 100,000 people), the range of structural units whose competence includes ensuring the implementation of departmental information security policy in the National Police of Ukraine is quite wide and falls within the competence of cyber police units, organizational and analytical work and control, documentary support, as well as regime-secret units.

***Key words:** information, information security, police activity, law enforcement, protection of personal data.*

Актуальність теми. Дія адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в діяльності Національної поліції України реалізується у спосіб втілення в життя повноважень, прав і обов'язків окремих суб'єктів, що прямо відносяться до кола відповідної компетенції. Так, питання аналізу кола суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України, а також окреслення змісту їх компетенції на нашу думку, безпосередньо відноситься до об'єкта та предмета цього дослідження й у свою чергу, потребує суттєвого та змістовного аналізу.

Крім цього, слід урахувати, що поняття суб'єкта забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України пропорційно пов'язано з тим, що він безпосередньо може здійснювати та які функції на нього покладаються, в контексті приведення в дію указанного адміністративно-правового механізму, щодо застосування інформаційно-безпекових стандартів у діяльності Національної поліції України, як у внутрішньо-службовій діяльності так і під час взаємодії з інститутами громадянського суспільства.

Крім указанного на суб'єкти забезпечення реалізації адміністративно-правового механізму інформаційної безпеки в Національній поліції України покладаються також і інші

завдання, що прямо чи опосередковано пов'язані із захистом прав і свобод людини і громадянина та мають впливати на рівень демократичності правоохоронних процесів і сприяти укріпленню правової держави в Україні й оптимізувати основні управлінські та державно-владні процеси на шляху інтеграції до Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. У контексті сучасних викликів та загроз національній безпеці України в інформаційній сфері, особливо важливим стає розробка теоретично обґрунтованої класифікації суб'єктів, що входять до системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки. Хоча класифікація за своєю природою не може бути абсолютно вичерпною через різноманіття інформаційної сфери та постійно мінливі умови, вона має залишатися практичною та функціональною для правозастосування. Вважаємо, що система суб'єктів адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки містить у собі кілька основних груп суб'єктів, кожна з яких відіграє свою роль у запобіганні загрозам національній безпеці України в інформаційній сфері. Перша група (державні суб'єкти) – представлена державою в особі Президента України, законодавчих, виконавчих і судових органів, які маючи різну компетенцію в сфері адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки виконують в ній ключові завдання та функції. Другу групу (недержавні суб'єкти) можна поділити на дві підгрупи. До першої ми віднесли суспільство в особі юридичних осіб, а саме: комерційні компанії та недержавні організації (освітні заклади, дослідницькі інститути, науково-аналітичні центри тощо). До другої – фізичних осіб (громадян), які можуть безпосередньо брати участь у забезпеченні інформаційної безпеки, в особі фахівців, експертів, консультантів з інформаційної безпеки тощо. Окремо звернемо увагу, що громадяни можуть розглядатися як суб'єкти аналізованої нами системи умовно. Адже найчастіше вони беруть участь у забезпеченні інформаційної безпеки опосередковано [1]. На нашу думку, надважливим елементом механізму адміністративно-правового регулювання діяльності органів державної влади загалом і Національної поліції України, зокрема в контексті забезпечення інформаційної безпеки своєї діяльності та всього суспільства загалом є чітке окреслення суб'єктів, відповідальних за зазначений напрям роботи, їх класифікація та уточнення в розрізі роботи державницького механізму загалом. Так, поділ суб'єктів адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в діяльності Національної поліції України, перш за все можна здійснити, шляхом розподілу їх на зовнішні та внутрішні, що в свою чергу, мають додаткову організаційно-управлінську вертикаль й можуть поділятися за колом компетенції, змістом повноважень, а також масштабом діяльності. Так чи інакше, питання пов'язані з необхідністю чіткого градування всіх суб'єктів відповідного адміністративно-правового механізму, взаємопов'язуються з потребою чіткого розподілу повноважень і гармонізації та розподілу виконання всіх без виключення завдань, покладених на цей механізм.

Суб'єктами адміністративно-правового регулювання діяльності засобів масової інформації виступають різноманітні органи державної влади, з яких можна відокремити як загальні так і спеціальні. Загальні – здійснюють регулювання всіх сфер діяльності держави і є загальнодержавними. Спеціальні суб'єкти здійснюють адміністративно-правове регулювання саме діяльності засобів масової інформації, тому їх повноваження обмежуються цією сферою, Розглянемо основні з них. Так, до загальних суб'єктів адміністративно-правового регулювання діяльності ЗМІ відносять: Верховну Раду України – визначає державну політику щодо ЗМІ, законодавчі основи її реалізації, гарантії соціального і правового захисту працівників цієї сфери; Президента України, який є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина [2; 3]. Належить цілком погодитися із запропонованою конструкцією та віднести до кола вищих органів державної влади, що здійснюють регулювання у сфері дії адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в діяльності Національної поліції зокрема та всіх органів державної влади загалом, такі вищі державні інституції, як Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України та інституцію Президента України. Крім цього, належить підкреслити, що кожен із зазначених органів державної влади володіє

виключною компетенцією у відповідній сфері та забезпечує виконання покладених тільки на нього завдань, що унеможливує не ефективне здійснення визначених законодавством України повноважень.

Окреслені групи формують багаторівневу структуру адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки, де кожен рівень робить свій внесок у загальну систему захисту. Держава, в особі своїх органів, відіграє ключову роль в адміністративно-правовому забезпеченні інформаційної безпеки. Володіючи значними ресурсами, вони виконують широкий спектр завдань та функцій, починаючи з розроблення та впровадження правових актів, що стосуються інформаційної сфери, і закінчуючи регулюванням і контролем виконання цих актів. На додачу до цього, держава фінансує освітні програми для підготовки фахівців, співпрацює на міжнародному рівні для захисту від транскордонних інформаційних загроз, стимулює розвиток технологій у сфері інформаційної безпеки тощо. Ефективна державна участь і координація між різними органами та секторами є критично важливою для створення надійної системи із захисту національної безпеки України в інформаційній сфері. Державна участь є невід'ємною та критично важливою у забезпеченні комплексного захисту інформації на всіх рівнях. Державні ініціативи та дії спрямовані на створення надійної та стійкої системи інформаційної безпеки, здатної протистояти сучасним загрозам і викликам. Щодо суспільства та громадян, то вони доповнюють роботу, яку здійснюють державні органи, вносячи інновації та спеціалізовані знання, що допомагають у розв'язанні специфічних завдань і створенні нових технологічних рішень, які сприяють забезпеченню інформаційної безпеки. Отже, важливість кожної з цих груп не може бути недооцінена, оскільки тільки спільні зусилля всіх суб'єктів, які входять до єдиної системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки дають змогу створити ефективну та стійку систему захисту інформаційного простору. У цьому разі розвиток міжсекторальної взаємодії та посилення співробітництва між усіма зацікавленими сторонами, а також залучення громадськості до процесів ухвалення рішень та контролю за дотриманням інформаційної безпеки, стають ключовими елементами у зміцненні національної безпеки України в інформаційній сфері. Розглядаючи можливі напрями організації спільної діяльності суб'єктів адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки, необхідно мати на увазі, що взаємодію в широкому плані можна здійснювати у формах взаємного обміну інформацією, спільного планування та проведення заходів, взаємного використання сил і засобів в інтересах вирішення спільних завдань, організації спеціального моніторингу тощо [1]. Безперечно, слід погодитися з позицією автора про те, що чіткий розподіл суб'єктів, що здійснюють реалізацію адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в тому числі в діяльності Національної поліції України запобігає неефективному здійсненню своїх повноважень та необґрунтованим витратам трудових ресурсів органів державної влади. При цьому слід підкреслити, що поділ вказаних суб'єктів може здійснюватися, як за горизонтальним так і вертикальним принципом, при цьому, враховувати компетенцію відповідних органів державної влади, щодо здійснення правового регулювання того чи іншого аспекту сфери інформаційної безпеки, в тому числі в діяльності Національної поліції України. Так, до одного з найбільш важливих критеріїв також слід віднести, як зовнішньо так і внутрішньо організаційну структуру суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України, як одному з центральних органів виконавчої влади та безпосередньо в ній самій, як самостійному органі правопорядку.

Національна поліція України, як один із центральних органів виконавчої влади на якого покладено обов'язки, щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, а також підтримання правопорядку у суспільстві та запобігання вчиненню правопорушень має більш відповідальне становище та коло обов'язків у сфері забезпечення інформаційної безпеки своєї діяльності відносно всіх осіб і громадян, що перебувають на території України чи поза її межами та потребують її захисту. Національна поліція України в своїй діяльності використовує безмежну кількість, як публічної так і непублічної інформації котра не підлягає розголошенню за умов чітко визначених законодавством України.

До системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки в Україні відносяться: Президент України; Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України; Рада національної безпеки і оборони України; Міністерство культури та інформаційної політики України; Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України; Національна поліція України; Служба безпеки України; Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України; Державна спеціальна служба транспорту; Державна служба України з надзвичайних ситуацій; Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України; Збройні Сили України та інші органи виконавчої влади та військові формування, які входять до сектору інформаційної безпеки; органи місцевого самоврядування; судові органи; комерційні компанії; недержавні організації та громадяни [1]. На нашу думку, слід цілком і повністю погодитись із позицією автора та виокремити, що дані суб'єкти можуть характеризуватися, як загальнодержавні, так і спеціальні відомчі, що в свою чергу зумовлює необхідність визначення змісту і сутності їх компетенції та її порівняння з метою науково-теоретичного недопущення взаємо поглинання кіл компетенції та запобігання необґрунтованим державницьким трудовитратам. Водночас, роль і місце Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також Служби безпеки України чітко визначається національним законодавством та впливає на діяльність всіх без виключення органів державної влади, що апелюють інформацією з обмеженим доступом або мають в своєму розпорядженні чи володінні ті чи інші інформаційні бази даних, що апелюють персональною інформацією інших осіб.

У даному контексті доцільно звернути увагу на підхід О.І. Безпалової щодо класифікації суб'єктів реалізації правоохоронної функції держави, яка у результаті аналізу праць вчених-адміністративістів пропонує виокремити такі види суб'єктів: 1) за походженням (ступенем належності до держави): державні (органи державної влади), недержавні (органи місцевого самоврядування, інституції громадянського суспільства); 2) за характером компетенції: загальні (наприклад, Президент України, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України), спеціальні (правоохоронні органи, суд); 3) за кількісним показником (складом): індивідуальні (наприклад, окремі громадяни, посадові особи, журналісти засобів масової інформації), колективні (наприклад, відповідні органи виконавчої влади, суд, громадські організації правоохоронної спрямованості); 4) за терміном дії (або способом призначення суб'єктів): постійні (наприклад, органи внутрішніх справ, органи прокуратури), виборні (або тимчасові) (наприклад, органи місцевого самоврядування, тимчасова слідча комісія Верховної Ради України) [4, с. 67-68]. Цілковито погоджуючись із твердженням авторитетної науковиці необхідно звернути увагу на те, що вказані класифікаційні критерії повністю відповідають потребам нашого дослідження та потребують уточнення в контексті його предмета і об'єкта, а тому на нашу думку чинним буде виділити низькокатегорій органів державної влади до кола компетенції, яких віднесено реалізація адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в діяльності Національної поліції України та проаналізувати їх окремо.

Висновки. Отже, слід зауважити, що вищі органи державної влади України до кола яких відносяться Верховна Рада України, як єдиний законодавчий орган державної влади Кабінет Міністрів України, як вищий орган виконавчої влади в Україні, а також інститут Президента України та вертикаль судової влади безпосередньо впливають на формування та реалізацію державної політики у сфері забезпечення безпеки інформації у всіх без виключення органа державної влади та поширюється і правовий вплив на всі соціально-правові відносини у суспільстві. Також, кожен окремо взятий центральний орган виконавчої влади, що входить до структури Кабінету Міністрів, що координується ним через певне Міністерство чи конкретного міністра, має своє ключове коло компетенції, проте всі вони синергетично впливають на адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки держави загалом та Національної поліції зокрема, як одного із основних і найбільших органів правопорядку в суспільстві.

При цьому, враховуючи, що чисельність Національної поліції України є значною та переважає понад 100 000 осіб, а відповідно коло структурних підрозділів до кола компетенції

яких віднесено забезпечення реалізації відомчої політики інформаційної безпеки в Національній поліції України є досить широким та відноситься до компетенції підрозділів кіберполіції, організаційно-аналітичної роботи та контролю, документального забезпечення, а також режимно-секретних підрозділів.

Список використаних джерел:

1. Крупнова А.О., Система суб'єктів адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки в Україні. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/07/42-1.pdf>
2. Шустрова К.В. Адміністративно-правове регулювання діяльності засобів масової інформації в Україні. Сучасні проблеми адміністративного права та процесу. Харків, 2017. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/30_06_2017/pdf/59.pdf
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80/paran4603#n4603>
4. Безпалова О. І. Адміністративно-правовий механізм реалізації правоохоронної функції держави : монографія. Харків : НікаНова, 2014. 544 с.

